ANUL IV | Septembrie şi Octombrie 1927 | No. 9 şi 10

MONITORUL
Uniunei Oraşelor din România

Organ Oficial al Asociaţiei Comunelor Urbane

Apare lunar sub conducerea Biuroului Central al Uniunei Oraşelor

ABONAMENTUL Pe an: 240 Lei	REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA la Secretariatul General al Primăriei Capitalei, Palatul Şuţu Piaţa Brătianu Bucureşti	ABONAMENTUL Pe an: 240 Lei

SUMARUL:

1. Ordinea de zi a Congresului Uniunei
2. Impunerea urcărei de valoare a imobilelor din oraşe de *Emil Dandea*
3. Propuneri de *Emil Dandea*
4. Oraşul Târgu-Mureş, Municipiu
5. Cassa de avansuri pentru comune de *E. Dandea*, Tg.-Mureş
6. Creditul pentru administraţiunile locale de *E. Dandea*, Tg. Mureş

D-sale

D-lui Primar al Oraşului

BUCUREŞTI

—

TIPOGRAFIA ION C. VĂCĂRESCU STR. UMBREI 4,

1927

www.dacoromanica.ro

Ordine de zi

pentru a 5-a adunare generală ordinară a Uniunei Oraşelor din România, ce se va ţine la Constanţa în zilele de 9 şi 10 Octombrie 1927

1. Darea de seamă asupra gestiunei anului 1926/927 şi descărcarea consiliului de administraţie.
2. Bugetul Uniunei Oraşelor pe 1927/928.
3. Reciprocitatea de servicii între oraşele membre ale Uniunei.
   a) Cassa de credit pentru comună şi judeţ.
   b) Asigurări în comun.
4. Azistenţa în comună.
5. Chestiunea educaţiei culturale în oraşe.
6. Planuri de sistematizare prin fotografii din avion.
7. Impunerea asupra urcărei valorii imobilelor din oraşe.
8. Chestiunea monografiilor şi statisticelor oraşelor noastre.

DIVERSE

a) Darea de seamă asupra lucrărilor săvârşite la Congresul internaţional de ştiinţe administrative, din Paris.

b) Chestiunea cotelor adiţionale cuvenite comunei din impozitele către Stat.

c) Chestiunea regulamentelor comunale.

Preşedintele Uniunei oraşelor din România
Dr. I. COSTINESCU

Secretar general al Uniunei
Ioan Roban

www.dacoromanica.ro

Impunerea urcărei de valoare a imobilelor din oraşe

Comunele trebue să satisfacă în mod permanent necesităţile sociale şi culturale ale locuitorilor. Aceste necesităţi cresc şi se sporesc cu desvoltarea culturală, economică şi cu înmulţirea populaţiei care le urmează. Administraţia comunală are a se îngriji, în primul rând, de procurarea mijloacelor materiale necesare pentru a le putea satisface. Astfel problema desvoltărei oraşelor este în primul rând problema financiară. Căci fără mijloace materiale nu numai că nu se poate urma un program de politică comunală socială edilitară, culturală şi naţională; dar nu se pot nici susţine comunele la nivelul ajuns deja.

Or, asigurarea veniturilor necesare comunelor este foarte dificilă. Statul şi-a rezervat pentru sine veniturile din cele mai eficace impozite Această situaţie ne îndrumă în mod imperativ să scrutăm situaţia veniturilor oraşelor din streinătate şi să căutăm a introduce şi la noi ce am afla acolo bun, şi în ce priveşte resursele din cari se alimentează bugetele lor.

In aceste cercetări trebue să ne oprim şi ocupăm în primul loc cu impunerea urcărei de valoare a imobilelor din oraşe. Aceste taxe sunt întemeiate pe constatarea riguros exactă, că valoarea imobilelor urbane creşte fără concursul proprietarului, pe măsura sporirei populaţiunei şi traficului care sunt paralele cu îmbunătăţirile edilitare de tot felul — de execuţie obştească.

Multe averi din cele fabuloase, şi nenumărate din cele mai mărunte, au la baza lor specularea terenurilor urbane. Astfel celebrul miliardar american Carnegie, povesteşte în cartea sa «Empire of the busine» cum a ştiut el să exploateze creşterea populaţiei New-Yorkului şi lipsa de prevedere a administraţiei oraşului. El a cumpărat toate terenurile periferice ale oraşului, pe cari se depozitau gunoaele, pe preţuri ridicole, şi le-a vândut cu altele fantastice. Un caz analog citează pentru Berlin, I. Conrad în «Grundiss de politschen Oekonomie» I. Teil pag. 120, iar la noi am putea da ca exemplu pe Sutter şi Grant din Bucureşti şi Teitler din Iaşi, cari şi-au creiat averi considerabile speculând terenurile urbane, fără să cheltuiască de cele mai multe ori nimic, cu deschiderea, pavarea, canalizarea, alimentarea cu apă, iluminarea şi paza străzilor. (După Dr. Ing. Andriescu Cale). Că ce proporţii poate lua această urcare de valoare la care proprietarul nu contribue nici cu cea mai mică muncă, se evidenţiază ~~din~~ celebrul exemplu internaţional, care este cazul Kilian. Anume în anul 1820 un oarecare Kilian, a cumpărat în Schönenberg, lângă Berlin, un teren de cartofi cu 8100 mărci, care teren a fost apoi vândut, de erezii lui, prin anul 1870 cu 6 milioane de mărci.

1. *Sistemul englez.* Patria impunerei urcărei de valoare a imobilelor este Anglia, unde se practică deja începând cu anul 1427 sub numirea de taxă de «betterment» care cuvânt înseamnă îmbunătăţire.

După determinarea unei comisiuni de specialişti emisă de camera lorzilor la 1894 «betterment» este principiul, ca acei proprietari a căror imobile se urcă considerabil în valoare prin anumite lucrări edilitare comunale să suporte sau barem să contribue în mod direct la costul acestor lucrări. Asemenea lucrări ar fi: canalizaţia, pardosirea, deschideri de străzi, alinieri ş. a.

Sistemul taxelor de betterment este asemenea foarte întins în Australia şi în America, unde

www.dacoromanica.ro

s'a introdus pentru prima oară la 1691, în oraşul Ulster (Statul New-York). In oraşele engleze şi americane taxa aceasta formează un principal articol în bugetele venitelor. Totuşi sistemul englez are marele desavantaj că e foarte complicat şi greoi.

II. *Sistemul german.* Urcarea valorii imobilelor se impune în oraşele Germaniei începând cu anul 1898. Forma germană nu impune numai urcarea de valoare de care beneficiază anumite imobile vecinaşe cu anume lucrări edilitare.

Se impune în general urcarea de valoare constatată la anumite perioade de timp şi cauzată de desvoltarea generală a oraşului. Diferenţa, adică urcarea de valoare se constată la vânzări sau alte forme ale schimbărei de proprietate, ori apoi, la anumite intervale de timp (din 10 ani 10 ani) Acest sistem are o technică mult mai simplă decât cel englez.

III. Amintesc aici că şi aproape toate oraşele din Transilvania aveau introdusă o taxă asemătoare celei germane, în favorul casieriei comunale (pentru înfiinţarea şi susţinerea cadastrului comunal). Se încasa în fiecare caz de schimbare în persoana proprietară 1—5% asupra valorii imobilului a cărui proprietar se schimba. Se numea «*taxă de transcriere*». Azi durere, este luat de către Stat. Deci reînfiinţarea lui pentru comune, ar însemna majorarea taxei de transcriere care se plăteşte către Stat, ceiace cu greu s'ar putea admite. Se poate admite cu atât mai puţin, că această «taxă» se plăteşte nu numai când este cazul unei urcări în valoarea imobilului vândut, ci chiar şi dacă un imobil s'ar vinde mai eftin şi ca preţul de cumpărare.

Aşa pentru alimentarea veniturilor comunale nu ne putem gândi decât la introducerea unei taxe prin care să asigurăm pe seama comunei barem o parte din urcarea în valoare a imobilelor, adică din plusvaluta sau renta funciară.

Nu voesc să intru în expuneri amănunţite. Ţin numai să arăt, că oameni de ştiinţă ca John Stuart Mill în Anglia, Henry George în America, Flurscheim şi şcoala contimporanului nostru Adolf Damaschke în Germania, François Latour, ş. a. în Franţa au luptat şi arătat în mod ştiinţific, iar oraşele din ţările amintite pe teren practic justiţia socială, necesitatea şi eficacitatea financiară a introducerii impozitului de care vorbim.

Deci considerând pe lângă cele de mai sus faptul, că oraşele noastre au mare şi urgentă nevoe de noui surse de venit, am onoare a propune ca:

Adunarea generală să invite secţia financiară prevăzută la art. 29 a statutelor să studieze şi prezinte comitetului de urgenţă un proect şi ca expunere de motive, un studiu despre posibilitatea şi forma introducerei în folosul comunelor a impozitului asupra plusvalutei imobilelor din oraşe.

Comitetul şi în special D-l preşedinte să se autorizeze din partea adunărei generale, ca proectul elaborat de secţiunea financiară şi acceptat de comitet să-l susţină — împreună cu parlamentarii membrii ai Uniunei — înaintea înaltului guvern şi a parlamentului pentru a se da oraşelor posibilitatea legală de a introduce în folosul binelui obştesc cel mai echitabil şi social impozit care este acela asupra plusvalutei funciare urbane.

(ss) **Emil Dandea**
Membru onorific al Uniunei Oraşelor

www.dacoromanica.ro

PROPUNERE

Cassa de credit pentru comune şi judeţe

Cu ocaziunea congreselor din fiecare an, începând încă dela constituirea uniunei noastre, apoi în diferite articole am preconizat şi motivat necesitatea infiinţărei unui institut de credit pentru comune. Procesele verbale respective publicate în Monitorul Uniunei şi conferinţa rostită în congresul din 18 Octombrie 1922, cuprind motivarea deci nu o mai repet, ci fac numai propunere concretă.

Având în vedere necesitatea reală şi zilnic arzător simţită, de credit cu capital:

I. Creditul comunal să se creeze şi organizeze prin înfiinţarea fără amânare a «Casei de Credit pentru comune şi judeţe» luându-se ca model «Société de crédit communal» Belgiană (înfiinţată la 1860) şi recent legiferată instituţiunei similară franceză.

II. Biuroul uniunei întregite cu oameni de specialitate să pregătească proectul de lege bazat pe următoarele principii:

a) Crearea posibilităţei împrumuturilor într'adevăr eftine pentru lucrări edilitare.

b) Alimentarea Cassei cu fonduri se va face din următoarele resurse (model francez):

1. Interesele şi anuităţile împrumuturilor, apoi donaţiunile şi legatele eventuale.

2. Subvenţie anuală de cel puţin 40 milioane din partea Statului din fondurile cari se vor stabili.

3. O cotă 15% plătită din toate fondurile din cari se subvenţionează, participă, etc. comunele în mod stabil; aceasta înainte de orice împărţire între comune. Cote din taxele pe alcool, spectacole, afişaj, etc.

4. 25% din impozitul asupra urcărei valori imobilelor orăşeneşti care se va institui în fiecare oraş.

5. Alte resurse cari se vor afla de bune, (semnarea de acţiuni din partea comunelor, asigurările comunelor obligatori la această instituţiune, cassă de pensii, depunerile capitalelor în numerar a comunelor, etc.).

c) Administrarea să se facă prin un consiliu în care să fie reprezentate ministerele interesate, judeţele, primăriile şi Uniunea Oraşelor, prezidat de preşedintele consiliului superior administrativ.

(ss) Emil Dandea
Tg.-Mureş

* * *

O monografie şi statistică despre oraşele noastre

Soluţionarea mai bună a problemelor cârmuirei locale, o activitate de gospodărie comunală conştientă şi rodnică fără aceasta, este aproape imposibilă.

Dar starea de azi este aceia, că nu se ştiu sau, mai rău, se cunosc greşit cele mai elementare date referitoare la situaţiunea comunelor.

Aminteam încă cu ocaziunea constituirei acestei Uniuni, în Cluj, la 11 Iunie 1922 cazul meu când — pentru a cunoaşte numărul oraşelor am cerut şi primit un tablou oficial al oraşelor dela locul în drept, prin amabilul intermediu al d-lui secretar general al nostru. Insă cu mare surprindere am aflat în conspectul oficial imprimat erori ca d. e. Arpaşul Mare era indicat nu numai ca oraş, dar ca oraşul de reşedinţă a jud. Făgăraş. Apoi numărul locuitorilor fiecărui oraş a trebuit să-l caut în diferite dicţionare, statistici, geografii

www.dacoromanica.ro

şi informaţiuni partieulare, căci nu le aveam şi nu le avem nici azi culese la un loc în o lucrare demnă de încredere.

Aşa fiind este evidentă necesitatea unei lucrări statistice sistematică, cum au deja multe uniuni din streinătate. Aceasta în partea primă ar urma să dea o scurtă monografie a fiecărui oraş. Apoi ar expune prin tablouri statistice comparative — parte extrase chiar din sus zisa monografie — ce forţe culturale şi materiale sunt concentrate aici, spre a dovedi importanţa oraşelor pentru ţară atât din punct de vedere naţional-social cât şi din cel economic.

Ca un pas înainte spre ajungerea scopului precizat în art. 1 al statutului său, Uniunea trebue să activeze şi să înlesnească cunoaşterea proprie şi reciprocă a situaţiunei oraşelor.

Oraşele membre în Uniune încă să fie cuprinse în această lucrare, pentru care s'ar putea cere concursul moral şi material al Onor. Minister de Interne. Acest început ar putea forma baza unei lucrări monografice întocmite după cerinţele ştiinţei şi extinsă în toate comunele din ţară.

In rezumat: Prezint o scurtă monografie-model care rog să se publice în Monitorul nostru cu hotărârea care propun să binevoiţi a o lua pentru editarea prin biuroul Uniunei a lucrărei sus preconizate. Primarii şi informatorii Uniunei din fiecare oraş să fie personal încredinţaţi cu trimiterea unei asemenea monografii referitoare la oraşele lor, care să fie publicate în Monitor şi apoi imprimate în broşură. Oraşele membre încă să fie cuprinse în această lucrare.

(ss) Emil Dandea
Tg.-Mureş

www.dacoromanica.ro

Model de monografie scurtă

Oraşul Târgu-Mureş, Municipiu

Aşezarea: Oraş de reşedinţă al jud. Mureş, este ridicat în parte pe coline, pe malul stâng al Mureşului, la 16°32′ latitudine, 24°36′ longitudine şi 330 m. altitudine. El este situat în centrul Ardealului, la poalele pădurilor bogate de pe Valea Nirajului şi Mureşului superior, în productiva Câmpie Românească. Clădit pe urmele castrelor (Cristeşti) în drumul român ce ducea pe malul Mureşului, a fost de sigur aşezare română. Date istorice sigure despre existenţa oraşului întâlnim însă numai din anul 1332—35 de când se află trecut pe lista de zeciuială a papei. Are în apropiere tot felul de materii prime şi combustibil, gaz metan la 7—21 km.; e în apropiere nemijlocită de locuri acomodate pentru producerea forţelor hydraulice a staţiunilor balneare, (Sovata, Sf. Gheorghe ş. a.). In fine, râul Mureş se pretează pentru cale de comunicaţie eftină. Solul său terţiar e de conţinut neogen, productiv şi totodată propriu pentru desvoltarea industriei de argilă.

Temperatura mijlocie e: 9.10, extremele +31-23° Celsius. Media zilelor ploioase (şi zăpadă) e 73 pe an, iar a apei căzute 714 m/m.

Descrierea oraşului: Intrând în oraş din Piaţa gării pe str. Principele Carol sau str. Principele Nicolae, ajungem în piaţa Unirei, în piaţa Albină. Aici se ridică impozantul edificiu «Căminul Meseriaşilor români» (1924) şi frumoasa biserică a românilor unită (1927) — de unde zărim dejà cel mai frumos şi bine instalat palat de Primărie din România, înaintea căruia se află un frumos parc ornat de «Monumentul Lupoaicei».

In dosul Primăriei este măreţul edificiu al Şcolii Normale de stat pentru băeţi, iar în stânga palatul Camerei de Industrie şi Comerţ.

In dreapta Primăriei este — lângă frumosul palat al pensionarilor, care are latura sa, în o grădină, (spaţiosul cinematograf de vară al oraşului) — grandiosul Palat Cultural al comunei cu 3 şi 4 etaje şi care instituţie nu are pereche asemănătoare în ţară. Aici este: cea mai mare orgă din ţară, o splendidă sală de concert, cinematograf, alte săli, bibliotecă, muzeu, conservatorul orăşenesc de muzică. In vasta piaţă Regele Ferdinand (cca 550 m. lungime şi 80 m. lăţime) se află biserica plebaniei catolice zidită în anii 1728—50 şi mânăstirea cu biserica Franciscanilor Aici se va ridică monumentul eroului Avram Iancu, care din această piaţă a plecat pentru a organizà revoluţia în munţii apuseni. Piaţa serveşte dimineaţa şi ca târg de zi fiind în întregime asfaltată.

Inaintând spre Nord, ajungem la măreaţa catedrală ortodoxă română biserica în construcţie şi ridicată la anul 1923, la Monumentul Ostaşului Român. Lăsând la dreapta Palatul Poştei modern aranjate, ajungem la Spitalul de Stat din str. Sf. Gheorghe; apoi la Internatul reformat pentru fete, în care clădire a fost găzduit înainte cu 150 de ani (11 Iulie 1773) împăratul Iosif al II-lea suprimătorul revoluţiei lui Horia, Cloşca şi Crişan.

In strada aceasta se află Piaţa de fân şi la sfârşitul ei Oborul de vite.

Dela Piaţa Regele Ferdinand spre Est se ridică Cetăţuia cu cel mai vechiu edificiu din acest oraş; Biserica în stil gotic, azi a confesiunii reformate, unde în secolul XV-lea erau găzduiţi călugării dominicani. Acest loc a fost fortificat la 1492 de către principele ardelenesc Stefan Bathori. Cetatea de azi, cu cele 7 bastioane a fost zidită în anii 1602 — 53. Ea a fost supusă marelui voevod Mihai Viteazul care şi-a zidit în un bastion lângă biserică loc de închinare a cărui rămăşiţe se văd şi azi.

Din Cetăţuie ajungem pe Bd. Regina Maria la frumosul edificiu al liceului «Papiu Ilarian» în faţa căruia se află liceul de fete şi şcolile supe-

www.dacoromanica.ro

rioare de comerţ pentru băeţi şi fete; de aici conduce o adevărată alee plantată cu şire de arbori, între vile, până la impozantul liceu militar «Mihai Viteazul» care cuprinde 197 camere în 3 etaje şi este aşezat pe panta Dealului Mare, deasupra oraşului, după Liceul Militar, pe colina numită «Cornişti» (Somostetö) e Parcul cel mai mare al oraşului şi un stabiliment de tir civil.

La marginea oraşului spre comuna Mureşeni se află arena sportivă.

Spre sud-est din piaţă duce str. Ştefan cel Mare. Aici este şi pomposul edificiu al Liceului reformat, apoi Cassa judeţului, Curtea de Apel Palatul Justiţiei, Biblioteca Teleky, Jandarmeria, Ad-ţia Financiară şi la capăt o biserică reformată mai mică.

Din Piaţa Regele Ferdinand spre Mureş ajungem în str. Traian, unde este Muzeul Industrial Stat Continuând drumul spre Mureş ajungem la Baia de vară (Plaje) a oraşului construită în 1923. In faţa ei, peste stradă, se află casa în care se spune că a fost găzduit eroul Avram Iancu la 1848, deci locul unde se ţineau consfătuirile cari au adus la evenimentul de pe Câmpul Libertăţii. Dincolo de canalul de beton este admirabilul edificiu al turbinelor uzinei electrice orăşăneşti şi, alături Parcul Elisabeta, cu un teren pentru footbal şi tenis şi cu grădinăria oraşului. Urmând drumul pe canal în sus, ajungem la stabilimentul modern al uzinelor electrice şi de gaz ale oraşului.

Oficii şi instituţii. — Oraşul este municipiu, reşedinţă de judeţ. Oraşul este sediul unei Curţi de Apel, procuratură generală, tribunal, parchet, judecătorie de ocol; are prefectură de poliţie, serviciu de siguranţă, inspectorat şi ad-ţie financiară, apoi are Cameră de industrie şi comerţ, ocol silvic, consilierat agricol, inspectorat regional zootechnic, inspectorat R. M. S. şi depozit de tutun, serviciu de poduri şi şosele, oficiu de măsuri şi greutăţi, barou advocaţial, barou al notarilor publici, staţiune de gardă financiară, inspectorat al muncii, casă cercuală de asigurări sociale, protopopiat român ortodox, unit, rom. cath. şi reformat.

Are încă spital civil de stat, spital epidemic, spital de garnizoană, inspectorat higienic, ambulator policlinic şi laborator bacteriologic de stat, oficiu de plasare, azil de copii, orfelinatul Mitropolitul primat «Miron Cristea», pentru orfani de războiu, şcoala superioară comercială de stat pentru băeţi şi fete, liceu militar, un apreciat conservator comunal de muzică, cămin de ucenici, liceu rom. cat. şi reformat, şcoală specială de stat pentru industria de lemn şi metal, revizorat şcolar, două grădini de copii de stat, două particulare, o şcoală de ucenici comerciali şi una de ucenici industriali, 12 şcoli primare. Garnizoana e compusă din un comandament de divizie, o brigadă şi două regimente de artilerie, un regiment de infanterie, cerc de recrutare, manutanţa etc. fiind în oraş şi un mare depozit de muniţiuni.

Armata şi depozitele de muniţii sunt plasate în cazarme şi aşezăminte cari formează proprietatea oraşului.

In oraş sunt patru biserici rom. catolice, două reformate, una unitară, una evanghelică şi două sinagogi.

Bisericile româneşti vechi au fost din păcatele stăpânirei de odinioară, neîncăpătoare şi la extrema periferică a oraşului. Din acest motiv s'au construit după unire amintitele două biserici româneşti monumentale şi în plin centru Intre instituţiile sociale româneşti sunt mai importante Casina Română, Liga Tinerimei, societataea sportivă C.F.R. Mureşul, societatea vânătorilor «Diana» Uniunea meseriaşilor români şi mai multe societăţi de binefacere.

Sunt în oraş 8 tipografii, cea mai veche s'a înfiinţat în anul 1786. Apar mai multe ziare şi reviste dntre cari 3 româneşti, la dispoziţia publicului, stau trei biblioteci mari: una a oraşului a doua aşà numită biblioteca Teleki şi a treia a liceului reformat.

O particularitate a oraşului sunt fâşiile sămănate cu flori. care se află, în multe străzi, între trotuar şi corpul drumului. Drumurile sunt frumos plantate.

Gunoiul la gospodării, se păstrează în vase de tinichea, anume amenajate şi împărţite lor de către Primărie, care îngrijeşte şi transportul gunoiului acesta.

Urmează date asupra ad-ţiei şi gospodăriei propriu zise ale oraşului, asupra bugetului, întreprinderilor şi instituţiunilor comunale. In fine planurile edilitare pentru viitor şi nevoile cari aşteaptă rezolvare. Tablouri statistice.

www.dacoromanica.ro

Cassa de avansuri pentru comune

de E. Dandea, Tg.-Mureș.

Camera franceză s'a ocupat în Mai a. c. și a adoptat un proiect de lege pentru crearea *«sub numele de «Cassă de avansuri pentru comune și județe» a unui organizm care să aibă ca scop avansarea pentru comune, departamente, comune grupate în sindicate și departamente grupate în sindicate, în limita disponibilităților sale, întregimea sau o parte a sumelor necesare pentru cheltuelile extraordinare cari sunt de natură de a justifica recurgerea la un împrumut»* (art. 1).

D. Marchais, raportorul proiectului, a făcut o clară expunere a problemei acestea, care este de o importanță capitală și evidentă pentru totalitatea administrațiunilor locale. Este vorba de a se oferì comunelor și județelor posibilitatea de a contractà împrumuturi într'adevăr eftine pentru lucrările lor urgente, nu numai subvențiuni parțiale și disparente în raport cu necesitățile, cari astfel nu elimină de loc nevoia de a contractà pe lângă subvențiunile mici, mari împrumnturi sugrumătoare în condițiunile în cari se pot azi obține. Asupra principiului a fost toată lumea de acord. Discuțiuni aprige au fost însă asupra alegerii resurselor din care ar fi mai convenabil să se alimenteze Cassa dorită de toți. In această materie au fost mari controverse și discuțiuni, începând încă din anul 1920, când a pus chestiunea Asociațiunea Primarilor Franței și apoi grupul parlamentar pentru apărarea primarilor.

In fine s'a ajuns la adoptarea următoarelor resurse pentru alimentarea cu fonduri a Cassei de avans:

1. Interesele avansurilor, rambursările lor și donațiunile, legatele eventuale.

2. O cotă minimală anuală de 15 milioane franci din fondurile jocurilor.

3. O cotă de 15%, plătită de fondul comun al alcoolului, înainte de orice împărțire între comune.

4. O cotă de 15% operată în aceleași condițiuni asupra fondului comun a cifrei de afaceri.

5. O cotă de 10% operată asupra fiecărei repartizări la județe a fondurilor comunei a cifrei de afaceri.

6. Contribuțiunea de 7% din sumele angajate la pariuri mutuale cu excepția curselor de cai.

Cea mai serioasă discuțiune s'a iscat în ce privește contribuțiunile prevăzute în sarcina fondurilor comune. Un orator (D. Bender) acuză guvernul că periclitează echilibrul așa de greu posibil a bugetelor comunale.

«Oferiți de băut un pahar pe care trebue să-l umple acela la care îi oferiți băutura» s'a spus în Cameră. S'a mai spus, că prin acel procedeu se răpește dela un sărac o sumă, pentru a i se împrumută aceiaș sumă cu interese. Susținătorii proiectului au reflectat, că se ia câte o sumă minimală dela persoane morale de lungă viață și li se oferă în schimb avantagiile mutualității și a capitalizării. Totuși a trebuit să se admită un corectiv, chiar și contra dorinței Ministrului de Interne: din fondurile comune nu se poate atribui Cassei de avans decât excedentul față de anul 1926. Cota comunelor și departamentelor din aceste fonduri nu va putea fi nici pe viitor inferioară sumei primite de către ele în anul 1926 mai puțin cu 15% la comune și 10% la departamente. Camera a pus astfel o limită a sacrificiului comunelor pentru Cassa de avans. Este drept că nu se prevede, că din ce se vor alimenta

www.dacoromanica.ro

fondurile Cassei, în cazul când după plata cotelor comunale şi departamentale nu mai rămâne nimic.

In cazul acesta va trebui să intervină Statul. Tocmai aceasta a fost excepţiunea principală a tuturor opozanţilor, că guvernul creiază o instituţiune pentru ajutorarea administraţiilor locale fără a o dotà cu resurse suficiente din tesaurul Statului. Căci cele 15 milioane prelevate din fondurile de joc sunt cu desăvârşire disproporţionate cu necesităţile din chestiune şi altfel ele se trag din taxele adiţionale la impozitele de Stat. S'a cerut, fără rezultat însă, o taxă adiţională progresivă la impozitul global asupra venitului, începând dela 20.000 fr.

Interesele plătibile Casei vor fi într'adevăr reduse: 1% când împrumuturile sunt rambursabile în 10 ani sau sunt contractate de comune cari dela un recensământ la altul arată un spor de populaţiune de cel puţin 15%. La împrumuturi rambursabile între 10—20 ani interesele vor fi $1\frac{1}{2}$%, iar pentru cele dela 20 ani în sus: 2%.

Plata anuităţilor constitue o cheltuială obligatorie şi orice întârziere invoalvă de plin drept, în favorul Casei, plata a 10% interese de întârziere.

Administrarea Cassei este încredinţată unui consiliu compus din 8 reprezentanţi a diferitelor ministere, 4 prezidenţi de consilii judeţene, prezidentul Asociaţiei Primarilor Franţei, 1 membru al consiliului de Paris, şi 8 primari reprezentând câte 2 fiecare categorie de comune. Prezident al acestui consiliu este instituit Preşedintele secţiunei Internelor din Consiliul de Stat.

Insuşi raportorul a prevenit pe cei interesaţi, să nu-şi facă iluziuni asupra nouei instituţiuni. Disponibilul Casei va fi la început, în aşa mod reduse că nu va putea face faţă cererilor. El a făcut oraşelor şi comunelor mari rugămintea de a se abţine deocamdată dela cereri de împrumuturi căci se vor distribui numai fărâmături. Dar se lucrează pentru viitor. Incepând funcţionarea cu 100 milioane, în 10 ani Casa va dubla capacitatea sa. Iar după 40 ani ea va ţinea la dispoziţiunea clienţilor săi mai mult ca un miliard anual. Prinurmare se urmăreşte ca la început sacrificiul mutual să se facă în beneficiul comunelor mici şi numai mai târziu se pot acordà împrumuturi pentru lucrări mai mari oraşelor.

* * *

Scriitorul acestor rânduri a propus de repetite ori în Congresele Uniunei oraşelor Române, ca şi în presă crearea unei instituţiuni similare, pentru necesităţile administraţiunilor locale româneşti. O asemenea instituţiune, cu mijloace suficiente, este o condiţiune primordială pentru prosperarea edilitară a comunelor noastre, unde avem atâta de făcut. In cele mai multe totul.

Fiind dată realizarea franceză vom reveni asupra propunerilor noastre, întregite cu idei acomodate împrejurărilor noastre, din suszisa realizare practică.

www.dacoromanica.ro

Creditul pentru administraţiunile locale

de **E. Dandea**, Tg.-Mureş

Ordonarea gospodăriei administraţiunilor locale (comune, judeţe) nu se poate nici imaginà fără reglementarea creditelor, sau mai bine zis fără a li se face posibil procurarea de credite eftine şi pe lungă durată.

In ţara noastră tânără avem atâtea de făcut în ce priveşte gospodăria locală! Nici oraşele — cele mai multe — nu au instituţiunile cele mai necesare din punct de vedere sanitar, ca: apeduct, canalizaţie, spitale, etc. Pentru a începe măcar înlăturarea acestor lipsuri, comunele şi judeţele au neapărată nevoe de credite de amortizare lungă şi în condiţiuni cât mai apropiate de cele dinainte de războiu. Comunele din Ardeal d. e. au şi azi împrumuturi ipotecare, cu amortizare pe 25—30 ani a căror anuităţi nu trec peste 5%, inclusiv amortizarea. Aceasta se înţelege, la împrumuturile vechi. După războiu aproape nu s'au contractat împrumuturi comunale, fie din cauza dobânzilor urcate, fie pentru nestabilitatea valutei. Dar cum au fost rare împrumuturile după războiu, mai rare sunt învestiţiunile, crearea de instituţiuni importante din partea administraţiunilor locale. Căci acestea necesită sume mari, imposibil de procurat pe altă cale, decât prin credite amortizabile de mai multe generaţii, după cum mai multe generaţii utilizează asemenea instituţiuni (apeduct, canal, spital, drumuri, etc.

Am arătat aici organizaţia Cassei de credit comunal şi departamental, trecută în luna Mai a. c. prin Camera franceză şi menită a face începutul rezolcării acestei probleme în Franţa.

O veche şi importantă instituţiune de credit pentru comune este în Belgia «Société de Credit Comunal» din Bruxelles. Fondată deja în anul 1860, din iniţiativa guvernului, prin decret regal, Societatea a fost şi este în permanenţă efectiv sprijinită de către Stat pentru a putea corespunde scopului ei. Este de mirat, că deşi această instituţiune a avut un succes extraordinar şi s'a dovedit folositoare în cea mai mare măsură pentru a putea servì comunele cu credite eftine în cazuri motivate, totuşi nu s'a aflat încă nici un stat care să imite organizaţiunea aceasta.

Particularitatea acestei Societăţi este, că comunele belgiene cari se împrumută la ea în fiecare caz sunt obligate a contractà un împrumut cu 5% peste necesitatea reală de credit. Plusul acesta de 5% se plasează în acţiuni de ale instituţiunei. Prin această operaţiune fiecare comună debitoare devine deodată cu calitatea ei de datoraşă, totodată şi acţionară a Societăţii cu un capital 1/20-a parte din suma împrumutată. Astfel debitorul se bucură şi de o parte corespunzătoare a câştigului realizat de creditorul său. Este acesta un principiu mai nou, aplicat în cooperaţia modernă, aplicat însă dela anul 1860 la Societatea de credit comunal belgiană.

Societatea acordă comunelor împrumuturi pe 66 ani; conform statului modificat în anul 1881 poate acordà credite pe 33 ani, iar conform ultimei modificări din anul 1910, şi pe 10 ani. Creditele acordate se acopăr — după gruparea lor la anumite intervale şi întregirea la sume rotunde — prin emitere de obligaţiuni.

Deci dela înfiinţarea acestei instituţiuni, statul belgian nu a încetat a se interesa foarte de aproape şi de a o sprijinì efectiv. Nu numai i-a acordat

www.dacoromanica.ro

subvenţiuni, dar a făcut tot posibilul pentru promovarea cererei obligaţiunilor ei. Le-a scutit de impozit, le recomandă prin ordine ministeriale pentru plasarea capitalelor comunelor şi tuturor fondurilor publice: cu un cuvânt le-a asimilat cu totul obligaţiunilor de stat.

Etalonul obligaţiunilor emise este scăzut cu o anumită cotă sub suma creditului acordat. Această diferenţă şi interesele constitue câştigul instituţiunei, la care participă şi comunele creditate, în măsura acţiunilor ce posed şi cari fac — după cum am arătat — cel puţin 1/20-a parte a creditului ce au obţinut.

* * *

Acum, că a venit în fruntea Capitalei şi aşa şi în fruntea Uniunei Oraşelor Române d-l Dr. I. Costinescu, cel mai ilustru reprezentant al unei politici comunal constructive, sperăm, ba suntem siguri, că problema creditului comunal se va relua şi la noi în studiu şi se va soluţiona pentru a face posibilă modernizarea şi înflorirea comunelor României întregite.

www.dacoromanica.ro